

CHẾ TÀI BỒI THƯỜNG THIẾT HẠI DO VI PHẠM TRONG HỢP ĐỒNG THƯƠNG MẠI

Nguyễn Ngọc Trà My¹

Tóm tắt: Vấn đề bồi thường thiệt hại trong hợp đồng đã không còn xa lạ và trở thành một điều khoản vô cùng quan trọng trong hợp đồng, đặc biệt là hợp đồng thương mại. Bài viết này tập trung phân tích những vấn đề lý luận chung về chế tài bồi thường thiệt hại do vi phạm trong hợp đồng thương mại; khái quát và nội dung của một số quy định pháp luật tại Việt Nam có quy định về bồi thường thiệt hại; thực tiễn áp dụng pháp luật bồi thường thiệt hại trong hoạt động thương mại; khó khăn, bất cập trong việc áp dụng; và một số kiến nghị nhóm tác giả đưa ra để tối ưu và hoàn thiện hệ thống pháp luật.

Từ khóa: Bồi thường thiệt hại trong hợp đồng, bồi thường thiệt hại, hợp đồng thương mại, hợp đồng.

Abstract: The issue of damages in contracts has become increasingly commonplace and an essential clause, particularly in commercial contracts. This article focuses on analyzing the general theoretical issues regarding the remedy of damages for contractual breaches in commercial contracts; outlining the content of some legal provisions in Vietnam on damages; the practical application of the law on damages in commercial activities; difficulties and inadequacies in application; and some recommendations by the authors to optimize and improve the legal system.

Keywords: Contractual damages, damages, commercial contract, contract.

¹ CLC46C, 2153801014143

Đặt vấn đề: Trong nền kinh tế thị trường, các thương nhân thông qua các hoạt động thương mại để thực hiện mục đích tìm kiếm lợi nhuận. Theo quy định của pháp luật, hoạt động thương mại là hoạt động nhằm mục đích sinh lợi, bao gồm mua bán hàng hoá, cung ứng dịch vụ, đầu tư, xúc tiến thương mại và các hoạt động nhằm mục đích sinh lợi khác². Pháp luật hiện hành không có khái niệm về hợp đồng thương mại. Tuy nhiên, hoạt động thương mại với tính chất là một giao dịch dân sự đặc thù giữa các thương nhân hoặc ít nhất một bên trong giao dịch là thương nhân nên việc giao kết và thực hiện các hợp đồng thương mại được điều chỉnh bởi BLDS năm 2015 và LTM năm 2005³. Trong bối cảnh thương mại ngày càng phát triển như hiện nay, các tranh chấp hợp đồng, đặc biệt là do vi phạm hợp đồng, đã trở thành một vấn đề nan giải. Nhiều doanh nghiệp đã phải gánh chịu những tổn thất đáng kể do đối tác không thực hiện đúng hoặc đầy đủ các cam kết đã thỏa thuận, hoặc do những quy định bất lợi trong hợp đồng bị lợi dụng. Điều này không chỉ gây ảnh hưởng đến hoạt động kinh doanh mà còn làm mất đi niềm tin giữa các đối tác, gây tổn hại đến môi trường kinh doanh lành mạnh. Để giải quyết vấn đề này, pháp luật đã quy định chế tài bồi thường thiệt hại, buộc bên vi phạm phải chịu trách nhiệm về những thiệt hại gây ra.

1. Những vấn đề lý luận chung về chế tài bồi thường thiệt hại do vi phạm trong hợp đồng thương mại

1.1. Tổng quan về hợp đồng thương mại

1.1.1 Khái niệm

Hợp đồng thương mại là sự thỏa thuận giữa các bên với việc xác lập, thay đổi hoặc chấm dứt quyền và nghĩa vụ trong hợp đồng thương mại. Căn cứ tại khoản 1, 2, 3 Điều 3 của Luật thương mại (LTM) năm 2005, hợp đồng thương mại có thể hiểu là hợp đồng thỏa thuận hợp tác về hoạt động thương mại gồm hàng hóa, cung ứng dịch vụ, đầu tư, xúc tiến thương mại,... nhằm mục đích sinh lợi. Hợp đồng trong hoạt động thương mại được thiết lập chủ yếu giữa các thương nhân. Theo pháp luật Thương mại Việt Nam, có những quan hệ hợp đồng trong thương mại đòi hỏi các bên đều phải là thương nhân (hợp đồng đại diện cho thương nhân, hợp đồng địa lý thương mại,...). Bên cạnh đó có những hợp đồng thương mại đòi hỏi ít nhất một bên là thương nhân⁴.

Từ kết quả phân tích khái niệm hợp đồng trong hoạt động thương mại trên, nhóm tác giả đưa ra khái niệm về Hợp đồng thương mại như sau: “Hợp đồng thương mại là sự thỏa thuận giữa các bên về việc xác lập, thay đổi, hoặc chấm dứt quyền và nghĩa vụ

² Trần Thị Thanh Thủy (2021), “Bồi thường thiệt hại do vi phạm hợp đồng trong hoạt động thương mại”, *Tạp chí Nghề Luật*, (09), tr.20.

³ Khoản 1 Điều 6 Luật thương mại số 36/2005/QH11 ngày 14/06/2005.

⁴ Nguyễn Thị Thu Huyền (2013), *Trách nhiệm bồi thường thiệt hại do vi phạm hợp đồng trong hoạt động thương mại*, Trường Đại học Luật Hà Nội, Hà Nội, tr.12.